

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Жасмин Николова Попова,

*Катедра „Международно и сравнително право”,
Пловдивски Университет "Паисий Хилендарски",*

*член на научно жури в процедура за присъждане на
образователната и научна степен, „Доктор по право”*

*на основание Заповед № РД38-653 от 19.12.2013г на
Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“*

ОТНОСНО : дисертационния труд на Николай Любомиров Доманов, докторант на самостоятелна подготовка Катедра „Международно право и международни отношения” на Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски”, на тема: “Основната процедура за осъществяване на нормотворческата компетентност на Европейския съюз след Договора от Лисабон” за присъждане на образователната и научна степен “доктор” в научна област 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право (Право на ЕС)

Уважаеми членове на научното жури,

Представеният дисертационен труд е посветен на тема, чиито актуалност и практическа полза са безспорни и едва ли се нуждаят от специална аргументация. От самото създаване на европейското обединение и до днес проблемите, предмет на изследването, са били обект на многобройни научни изследвания в европейската правна доктрина и този интерес не само не отслабва, а непрекъснато нараства.

Ефективността и качеството на нормотворческия процес, чрез който Европейският съюз осъществява законодателната си власт, е проблем, който пряко засяга всички европейски граждани. Предизвикателствата, свързани с процесите на планиране, подготовка на законодателния акт и реализиране на нормотворческата компетентност, императивът за „по-добро”

нормотворчество, преодоляването на демократичния дефицит са неизменно в центъра на вниманието на европейския законодател. Закономерно и логично всяко изменение на учредителните договори на Общностите, респ. Съюза, включва различни по интензитета си изменения в законодателната процедура, целящи да отговорят на тези предизвикателства. Последната (засега) реформа на първичното право не прави изключение от тази тенденция и немалка част от нововъведенията на Договора от Лисабон са свързани с упражняването на нормотворческата компетентност на Съюза. Анализът на тази динамична и комплексна проблематика е предмет на представения научен труд.

Ще започна с безспорния факт, че в българската правна литература все още съществува сериозен дефицит от монографични изследвания, посветени на правото на Европейския съюз като цяло и на процеса на вземане на решения в ЕС, в частност, и в този контекст обсъжданата дисертация запълва една празнота.

Бих желала специално да отбележа практическата полза на изследването за различни широки сфери на българската правна общественост, вкл. за всички, въввлечени - в една или друга степен в рамките на националното представителство- в изработването на законодателството на ЕС.

Научната задача на труда, така както е формулирана от докторанта, е да представи спецификата на основната процедура за осъществяване на нормотворческата компетентност на Съюза, чрез задълбочен научен анализ на нейните фази, етапи и участници.

Предметът на изследването определя конструкцията на труда и съдържанието му: в логична последователност са разгледани основни теоретични въпроси, свързани с нормотворческата компетентност на Съюза, последвани от представяне на технологията и характерните особености на обикновената законодателна процедура. Като цяло работата е добре структурирана: трудът се състои от увод, шест глави и заключение, обобщаващо основните авторски изводи и препоръки *de lege ferenda*.

Авторефератът дава ярна представа за съдържанието на дисертационния труд, поради което няма да се спирам обстойно на разглежданите проблеми и застъпваните тези.

Глави 1 и 2 представляват своеобразно въведение в темата, излагащо аргументи и обобщения по общотеоретични и фундаментални въпроси, неизменен център на внимание и предмет на дискусии още от създаването на първата интеграционна Общност и до наши дни. Сред тях са въпросите, свързани с тезата за еволютивния, постепенен и динамичен характер на европейския интеграционен процес, залегнала още в Плана Моне/Шуман и в

последствие във всички основополагащи документи на ЕО/ЕС, тезата за уникалния характер на ЕС, въпросите на компетентността, основополагащите принципи на ЕС, спецификата на нормотворческата компетентност на Съюза, институциите, участващи в законодателния процес и механизмите за реализиране на техните взаимоотношения, уникалният характер на правния ред на Съюза и пр. Наред с достиженията на интеграционния процес авторът идентифицира и някои интеграционни недостатъци, в частност причините, пораждащи демократичния дефицит на ЕС.

Глави 3 до 6 са сърцевината и същността на дисертационния труд и според мен в тях се съдържат основните приноси моменти на изследването, коректно отразени от докторанта.

Предмет на глава 3 са различни въпроси, които в съвкупността си определят общата характеристика на обикновената законодателна процедура: нейната правна същност, правото на законодателна инициатива, процесите на планиране и подготовка на законопроекта, гражданският контрол и пр. Предложена е систематизация на титулярите на правото на законодателна инициатива, както и дефиниция на самото понятие.

Практически интерес представлява изложението, посветено на различните видове проверки, на които е подложено законодателното предложение: за съответствие с Хартата на основните права, на правното основание, на спазването на принципите за пропорционалност и субсидиарност и на финансовата съвместимост.

Специално внимание е отделено на повишената роля на националните парламенти в нормотворческия процес и на контролните им функции при изработването на законодателството на Съюза.

Глави 4, 5 и 6 са посветени на двете фази на разглежданата процедура – предварителната и същинската, с подробно аналитично изследване на помирителната процедура като самостоятелна нормативно установена форма на водене на преговори в рамките на обикновената законодателна процедура. Чрез задълбочен анализ на дейностите на въвличените в процеса институции и отношенията между тях в хода на междуинституционалните преговори изложението изяснява различни правни понятия и разкрива техните особености.

На редица места в дисертационния труд авторът предлага критичен анализ на относимата правна уредба и на практиката по прилагането ѝ, формулирайки идеи и предложения за нейното усъвършенстване, които са систематизирани в заключението.

Като позитивен факт заслужава да се отбележи и опитът за формулиране на дефиниции на различни понятия, базиращо се на събраните и анализирани емпирични и статистически данни.

Независимо от дискуссионния характер на някои предложения и застъпвани тези, в голямата си част те са подкрепени със сериозен анализ, и заслужават внимание

Струва ми се, че изложението относно участието на гражданското представителство и процесите на лобиране в изготвянето на законодателните предложения биха могли да получат по-обстойно представяне, както и съществения въпрос за качеството на законодателството и оценката на въздействие в хода на изработване на предложенията, който според мен не намира подобаващо място в изложението.

Вероятно в стремежа си да обхване възможно най-широк кръг въпроси, повече или по-малко свързани с темата, на места (предимно в глави 1 и 2) изложението съдържа всеизвестни тези и исторически развития, чието представяне не придава особена добавена стойност на изследването.

Методиката на изследването включва историческия, нормативния, телеологическия и системния подходи. Авторът демонстрира добри познания относно развитието на практиката на Съда на ЕС в материята, чийто анализ е използван в подкрепа на вижданията му.

Бих желала да отбележа като позитивен елемент широкото позоваване на емпирични и статистически данни и анализи за обяснение на понякога сложните за възприемане „технически“ подробности на технологията на разглежданата процедура. Без съмнение ежедневието практически досег с проблематика, тясно свързана с темата на дисертационния труд, е оказал полезно въздействие върху научно-изследователските занимания на докторанта.

В работата е използван значителен научен апарат. Към труда е приложена внушителна библиографска справка, както на български език, така и на други езици на Съюза.

Стилът на автора е достъпен и работата е прегледно и интересно представена. Единадесетте приложения към корпуса на труда съдържат обобщения на интересни и полезни данни по някои аспекти на изследваната законодателна процедура.

Като се основавам на безспорното наличие на научни приноси в обсъждания дисертационен труд и като имам предвид нормативно определените изисквания за присъждане на образователната и

научна степен “доктор”, си позволявам да формулирам следното становище:

Рецензираният труд отговаря на изискванията на чл.6, ал.3 от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) за присъждане на образователната и научна степен “доктор”. Той представлява цялостно научно изследване, съдържащо научни резултати, които представляват принос в правната наука. Поставените за разглеждане проблеми са изложени в тяхната пълнота. Освен теоретично значение, изследваната в дисертацията проблематика има сериозно практическо измерение. Представеният труд показва, че докторантът има задълбочени теоретични познания по проблематиката на правото на ЕС и способност за самостоятелно научно мислене и изследвания.

С оглед на гореизложеното, в качеството ми на член на научното жури по чл.9 от ЗРАСРБ, давам ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА на дисертационния труд на Николай Любомиров Доманов в откритата процедура за публична защита, като считам, че този труд е основа за присъждане на докторанта на образователната и научна степен "доктор".

София, 7 март 2014г.